

Andrzej Czyżewski OFM Cap, Lublin

JAK U KAPUCYNÓW PRZEDSTAWIA SIĘ KULT NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP?

Kapituła generalna Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów w 1714 r. ogłosiła Najświętszą Maryję Pannę w tajemnicy Jej Niepokalanego Poczęcia jako główną patronkę zakonu.

Wymieniany już dzisiaj św. Wawrzyniec z Brindisi był pierwszym teologiem kapucyńskim i jest patronem naszego seminarium. Jednak znajomość nauki św. Wawrzyńca z Brindisi była w Polsce dość powierzchowna. Wprawdzie kapucyni polscy wiedzieli o istnieniu swego współbrata i cenili go, wspominali w liturgii. Nie owocowało to jednak znajomością jego teologii. Na ten stan rzeczy wpłynęły po części uwarunkowania historyczne.

Od przybycia do Polski w 1681 r., aż po czasy rozbiorowe, kapucyni byli zajęci przede wszystkim umacnianiem się personalnym i organizacyjnym. Potem, kiedy nastąpiła już polonizacja zakonu, przyszły rozbiory i wraz z nimi zaangażowanie zakonników w duszpasterstwo o charakterze narodowyzwoleńskim. Okres międzywojenny (1918-1939) był zbyt krótki, by można było się porywać na recepcję myśli teologicznej naszego świętego Współbrata. Zaś czasy po II wojnie światowej, w warunkach komunistycznego zniewolenia, również nie sprzyjały takim przedsięwzięciom. Mimo to pierwsze polskie prace naukowe poświęcone myśli teologicznej Doktora Apostolskiego powstały po II wojnie światowej.

Zakon Braci Mniejszych Kapucynów uzyskał w 1802 r. od Stolicy Apostolskiej przywilej odprawiania w każdą sobotę Mszy wotywniej o Niepokalanym Poczęciu.

Szczególnie podniosłe obchodzono w prowincji polskiej uroczystości związane z ogłoszeniem dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP. Władze zakonne uzyskały na 1855 r. odpust zupełny dla wiernych nawiedzających świątynie kapucyńskie.

Ogłoszenie dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP jest związane z wprowadzeniem przez kapucynów nabożeństwa majowego w Polsce. Nabożeństwo to kapucyni zaczęli odprawiać z inicjatywy prowincjała, o. Beniamina Szymańskiego, w kościele klasztornym w Warszawie. W 1854 r. rozciągnęli odprawianie nabożeństwa majowego na wszystkie kościoły swego zakonu w prowincji polskiej i ruskiej.

Szczególnym propagatorem nabożeństwa majowego stał się o. Prokop Leszczyński, który opracował książeczki do odprawiania nabożeństwa majowego, zarówno w kościołach jak i w domach lub przy krzyżach przydrożnych.

Nabożeństwo majowe przyjęło się bardzo szybko i wkrótce zostało nakazane przez biskupów wszystkich diecezji Królestwa Polskiego.

O. Leszczyński był też szczególnym czcicielem i propagatorem kultu Niepokalanego Serca Maryi. Z jego inicjatywy w latach 1856-1859 przy kościele klasztorным w Lublinie wybudowano kaplicę Niepokalanego Serca Maryi, będącą zarówno pamiątką ogłoszenia dogmatu, jak i miejscem zebrań i nabożeństw istniejącego przy kościele klasztorным bractwa Niepokalanego Serca Maryi.

W wigilię uroczystości Niepokalanego Poczęcia NMP zakonnicy zachowują post ścisły i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych. Praktyka ta wygląda jednak nieco inaczej w prowincji krakowskiej i w prowincji warszawskiej. W prowincji krakowskiej jest tylko jeden posiłek, który polega na tym, że w porze obiadowej, klęcząc spożywa się w milczeniu chleb z solą. W prowincji warszawskiej jest to również jeden posiłek w porze obiadowej, spożywany w milczeniu, zazwyczaj jest to zupa.

W uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP praktykuje się celebrowanie uroczystej sumy z odpowiednim kazaniem. Nie odprawia się jednak jej przed wystawionym Najświętszym Sakramentem.

W niektórych klasztorach próbowano wprowadzić odmawianie Godziny Czytań o północy z dnia 7 na 8 grudnia. Zwyczaj ten jednak się nie przyjął, ponieważ nawał obowiązków duszpasterskich związanych z uroczystością oraz z okresem Adwentu, uniemożliwiał lub przynajmniej znacznie utrudniał podtrzymywanie takiej praktyki.

W uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP lub w wigilię wieczorem ma miejsce odmawianie aktu poświęcenia zakonu Najświętszej Maryi Pannie. Formuła tego poświęcenia znajduje się w modlitewniku zakonnym. Zazwyczaj to poświęcenie odbywa się podczas sumy, po modlitwie po Komunii, ale też dopuszcza się sprawowanie go w łączności z innymi nabożeństwami maryjnymi. Akt poświęcenia odczytuje celebrans lub przełożony klasztoru, inni zakonnicy wychodzą na ten czas do prezbiterium trzymając zapalone świece.

Specyficzną odmianą kultu Niepokalanego Poczęcia NMP jest kult Niepokalanego Serca Maryi, praktykowany zwłaszcza w pierwsze soboty miesiąca oraz 13 dnia każdego miesiąca. Szczególnym kapucyńskim ośrodkiem tego kultu jest klasztor w Lublinie na Poczekajce, gdzie wieczorna procesja z figurą Matki Bożej Fatimskiej, Msza święta, Nieszpory i różaniec sprawowane są właśnie dla pamięci Matki Bożej Fatimskiej i Jej ukazywania się. Podobny kult Niepokalanego Serca Maryi praktykowany jest w Gorzowie Wielkopolskim.

W naszej prowincji, szczególnie w seminarium duchownym, ważną uroczystością jest też śpiewanie Akatysty ku czci Najświętszej Maryi Panny.